

prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul Central (jud: Gh. Mîra)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I. Secieru, V. Mihaila, I. Cotruță)

D E C I Z I E

24 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Ceban Vera și recursul declarat de Ipati Zinaida,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ceban Vera împotriva Zinaidei Ipati, intervenient accesoriu STC Anenii Noi cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate, evacuarea persoanelor, înregistrarea dreptului de proprietate și compensarea cheltuielilor de judecată, și

acțiunea reconvențională înaintată de Ipati Zinaida împotriva Verei Cioban, intervenient accesoriu Agenția Servicii Publice, cu privire la recunoașterea și obligarea înregistrării dreptului de proprietate și evacuarea din bunurile imobile, împotriva deciziei din 02 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 24 mai 2017, avocatul Dmitric Anatolie în interesele reclamantei Ceban Vera a depus cererea de chemare în judecată către Ipati Zinaida, intervenient accesoriu SCT Anenii Noi, cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate cu evacuarea persoanelor din bunurile imobile.

În motivarea acțiunii a indicat că, la data de XXXXX, Surchicin Anatolie (fratele reclamantei Ceban Vera) a decedat. La momentul decesului acesta deținea în proprietate privată o casă de locuit cu nr. cadastral XXXXX în XXXXX, r. XXXXX cu suprafața totală de 128,7 m², formată din 6 odăi cu construcții auxiliare.

Totodată, mai deținea terenurile agricole situate în extravilanul satului Roșcani, r. Anenii Noi cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,6801 ha și cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3496 ha.

A relatat că, la momentul decesului său, Surchicin Anatolie nu era căsătorit, copii nu a avut, iar unicul moștenitor legal de clasa I a fost mama acestuia, Pascari Xenia care la acel moment era în viață.

A precizat că, în timpul vieții sale Surchicin Anatolie nu a lăsat nici un testament. După decesul lui Surchicin Anatolie, Pascari Xenia s-a adresat notarului

Parcalab Valentina, solicitând să fie acceptată în calitate de moștenitor legal, după moartea feciorului său Surchicin Anatolie.

A declarat că, notarul public Parcalab Valentina indicând niște motive formale cu rea-credință a refuzat să elibereze Xeniei Pascari certificat de calitate de moștenitor și respectiv certificat de moștenitor legal pe bunurile care au aparținut pe timpul vieții lui Surchicin Anatolie.

La fel a indicat că, prin hotărârea Judecătoria Anenii Noi nr. 2-48/09 din 25 martie 2009, instanța a admis cererea de acceptare a succesiunii înaintată de Pascari Xenia.

A menționat că, notarul Parcalab Valentina cu încălcarea legislației succesoriale la data de 21 aprilie 2008 a satisfăcut cererea pârtei Ipati Zinaida care s-a pretins drept soț supraviețuitor și a eliberat pe numele lui Ipati Zinaida, certificate cu privire la dreptul de proprietate asupra a 1/2 cotă parte din proprietatea comună în devălmășie asupra bunurilor menționate.

A relatat că, Surchicin Anatolie s-a aflat în căsătorie cu Ipati Zinaida în perioada 29 septembrie 1997 – 11 noiembrie 2006, când căsătoria dintre cei doi a fost desfăcută. Astfel, la momentul decesului lui Surchicin Anatolie (XXXXX), cei doi nu mai erau soți de practic 1 an, iar bunurile imobile (casa și cele două loturi de teren din extravilan) au fost proprietate personală a lui Surchicin Anatolie care le-a dobândit cu mult timp înainte de a se căsători cu Ipati Zinaida.

Totodată, prin hotărârile emise de către instanțele de judecată, toate actele în baza cărora pârta Ipati Zinaida a deținut în proprietate bunurile imobile ce au aparținut defunctului Surchicin Anatolie au fost declarate nule.

A menționat reprezentantul reclamantei că, la data de 04 martie 2009 Pascari Xenia a întocmit testamentul nr. 988 la notarul Bobeico Maria prin care a testat toată proprietatea sa actuală și viitoare fiicei sale - Ceban Vera.

A notat că, la data de 22 decembrie 2010, Pascari Xenia a decedat, iar în calitate de moștenitor al decedatei a fost acceptată Ceban Vera. OCT Anenii Noi a radiat din Registrul bunurilor imobile la rubrica proprietar pe Ipati Zinaida și a înscris-o pe Ceban Vera.

Din aceste considerente, solicită ca și cota parte de 1/2 din terenul cu nr. cadastral XXXXX și casa de locuit situată în s. XXXXX, r. XXXXX cu suprafața totală de 128,7 m², formată din 6 odăi cu construcții auxiliare cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX urmează să-i fie înregistrată cu titlu de proprietate în baza testamentului întocmit de Pascari Xenia.

La fel, având în vedere faptul că, Ipati Zinaida nu are nici un drept legal de a se afla în casa respectivă, nefiind proprietară și neavând permisiunea reclamantei Ceban Vera, aflarea pârtei în casa de locuit din s. XXXXX, r. XXXXX, cât și pe terenurile agricole rămâne a fi abuzivă și ilegală, din care motiv solicită evacuarea acesteia din bunurile imobile și încasarea din contul pârtei Ipati Zinaida a cheltuielilor de judecată.

La data de 15 noiembrie 2018, Ipati Zinaida a înaintat către Ceban Vera, intervenient accesoriu Agenția Servicii Publice cererea reconvențională prin care a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile și anume: terenului agricol situat în extravilanul satului Roșcani, r. Anenii Noi, nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,6801 ha; terenului situat în extravilanul s. XXXXX, r. XXXXX cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3496 ha; recunoașterea

dreptului de proprietate asupra cotei de $\frac{1}{2}$ asupra terenului cu nr. cadastral XXXXX și a casei de locuit situată în s. XXXXX, r. XXXXX cu suprafața totală de 128,7 m², formată din 6 odăi cu construcții auxiliare cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX și obligarea SCT Anenii Noi de a înregistra bunurile imobile după Ipati Zinaida. La fel, a solicitat evacuarea lui Ceban Vera din bunurile imobile respective.

În motivarea cererii reconvenționale, reclamanta Ipati Zinaida a indicat că, la 29 septembrie 1997 a încheiat căsătoria cu Surchicin Anatolie. În anul 2000 prin Decizia Primăriei s. Roșcani, a fost eliberat terenul pe numele Surchicin Anatolie sub nr. 07/02 din 22.03.2000. Potrivit deciziei în proprietatea lui Surchicin Anatolie s-a repartizat pământ cu suprafața de 0,3055 ha cu scopul edificării construcției locative. Prin dispoziția primarului nr. 80 din 10.11.2000, Surchicin Anatolie a devenit deținătorul de teren cu o suprafață de 0,6801 ha (teren agricol), proprietate privată, fiind trecut în Registrul deținătorilor de teren la 14.11.2000 cu nr. 799 și terenului cu suprafața de 0.3496 ha teren agricol, proprietate privată, fiind trecut în Registrul deținătorilor de terenuri la 14.11.2000, terenurile fiind dobândite în timpul căsătoriei cu Ipati Zinaida.

A afirmat că, pe terenul respectiv, soții au început construcția casei de locuit, fiind construită în timpul căsătoriei, compusă din 6 odăi cu înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil a câte $\frac{1}{2}$ din casa de locuit pe numele soțului Surchicin Anatolie și Ipati Zinaida (faptul ce se adeverește prin certificatul (OCT Anenii Noi din 25.03.2015).

A relevat că, la data de 11 noiembrie 2006, în mod ilegal Judecătoria Anenii Noi a dispus desfacerea căsătoriei dintre soții Surchicin Anatolie și Ipati Zinaida și în acest sens la data de 15 februarie 2017 s-a dispus pornirea urmăririi penale pe faptul infracțiunii prevăzute de art. 303 alin.(1) Cod Penal.

A mai invocat că, la data de 19 octombrie 2007 a decedat soțul Surchicin Anatolie care nu a lăsat testament, iar Ipati Zinaida după 6 luni a depus la notar cerere privind eliberarea certificatului de moștenitor, fiind satisfăcută de notarul Pîrcălab Valentina la 21 aprilie 2008, deoarece Ipati Zinaida era considerată soț supraviețuitor.

Consideră că, toate hotărârile de judecată prin care Ceban Vera a dobândit dreptul de proprietate asupra $\frac{1}{2}$ din averea dobândită în timpul căsătoriei de către soții Surchicin Anatolie și Ipati Zinaida, sânt ilegale.

La data de 14 ianuarie 2019, Ipati Zinaida a înaintat către Ceban Vera și Agenția Servicii Publice cererea reconvențională suplimentară, prin care a solicitat suplimentar ca pretenția cu privire recunoașterea dreptului de proprietate asupra cotei de $\frac{1}{2}$ asupra terenului cu nr. cadastral XXXXX și a casei de locuit situată în s. XXXXX, r. XXXXX cu suprafața totală de 128,7 m², formată din 6 odăi cu construcții auxiliare cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX să fie executată conform variantei II a actului de partajare a averii din 12.07.2006 cu includerea în varianta II a camerei 2 cu suprafața de 17,6 m.p.

La data de 29 ianuarie 2019, Ipati Zinaida a înaintat către Ceban Vera și Agenția Servicii Publice cererea reconvențională suplimentară, în care a formulat exact aceleași solicitări precum în cererea reconvențională din 14 ianuarie 2019.

Prin hotărârea din 11 septembrie 2019, a Judecătoria Anenii Noi, sediul Central, a fost admisă acțiunea reclamantei Ceban Vera și a fost recunoscut dreptul de proprietate a lui Ceban Vera XXXXX asupra $\frac{1}{2}$ cotă parte din bunurile imobile

rămase neînregistrate din averea succesorală după decesul lui Pascari Xenia și anume: ½ cotă parte din terenul cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3055 ha, ½ cotă parte din casa de locuit cu suprafața totală de 133,2 m2 cu nr. cadastral XXXXX și ½ cotă parte din construcțiile auxiliare cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 19.8 m2 și respectiv nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 34,5 m2, toate fiind situate în s. XXXXX, r. XXXXX.

A fost pusă în sarcina SCT Anenii Noi înregistrarea dreptului de proprietate a Verei Ceban a.n. XXXXX asupra ½ cotă parte din bunurile imobile rămase neînregistrate din averea succesorală după decesul Xeniei Pascari și anume: ½ cotă parte din terenul cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3055 ha, ½ cotă parte din casa de locuit cu suprafața totală de 133,2 m2 cu nr. cadastral XXXXX și ½ cotă parte din construcțiile auxiliare cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 19.8 m2 și respectiv nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 34,5 m2, toate fiind situate în s. XXXXX, r. XXXXX.

A fost evacuată Ipati Zinaida a.n. XXXXX din bunurile imobile casa de locuit cu suprafața totală de 133,2 m2 cu nr. cadastral XXXXX, construcțiile auxiliare cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 19.8 m2 și respectiv nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 34,5 m2, toate fiind situate în s. XXXXX, r. XXXXX, precum și terenurile agricole situate în extravilanul s. XXXXX, r. XXXXX cu nr. cadastrale XXXXX cu suprafața de 0,6801 ha, XXXXX cu suprafața de 0.3496 ha, înregistrate după Ceban Vera XXXXX.

A fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată reconvențională a lui Ipati Zinaida către Ceban Vera, intervenient accesoriu Agenția Servicii Publice privind recunoașterea dreptului de proprietate asupra ½ cote părți din bunurile imobile cu evacuarea persoanelor.

A fost încasat de la Ipati Zinaida a. n. XXXXX domiciliată în s. Roșcani, r. Anenii Noi în beneficiul lui Ceban Vera a. n. XXXXX domiciliată în s. Roșcani, r. Anenii Noi cheltuielile de judecată în sumă de 1784,47 lei (o mie șapte sute optzeci și patru lei și patruzeci și șapte bani).

Prin decizia din 02 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ipati Zinaida și avocatul Cibric Ruslan în interesele Zinaidei Ipati, s-a casat parțial, hotărârea din 11 septembrie 2019 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, și s-a emis în această parte o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată inițială depusă de avocatul Dmitric Anatolie în interesele Verei Ceban împotriva Zinaidei Ipati, intervenient accesoriu STC Anenii Noi, privind recunoașterea dreptului de proprietate, evacuarea persoanelor, înregistrarea dreptului de proprietate, compensarea cheltuielilor de judecată.

În partea în care a fost respinsă cererea de chemare în judecată reconvențională înaintată de Ipati Zinaida împotriva Verei Ceban, intervenient accesoriu Agenția Servicii Publice, s-a menținut hotărârea primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat că prin hotărârea Judecătoriei Anenii Noi din 13 februarie 2015, s-a declarat nulitatea certificatului nr. 1449 din 21 aprilie 2008 cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie situate în s. XXXXX raionul XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX pe numele lui Ipati Zinaida, eliberat de către notarul privat Valentina Parcalab, precum și nulitatea certificatului nr. 1450 din 21 aprilie 2008 cu privire la

dreptul de proprietate asupra cotei ½ părți din proprietatea comună în devălmășie situate în s. Roșcani raionul Anenii Noi, cu nr. cadastral XXXXX și XXXXX, pe numele lui Ipati Zinaida, ce a fost eliberat de către notarul privat Valentina Parcalab (f. d. 29-31, vol-1).

Hotărârea Judecătoriei Anenii Noi nr.2-63/14 din 13.02.2015 a fost menținută prin Decizia Colegiului Civil al Curții de Apel Chișinău nr.2a-1622/15 din 13.10.2015, fiind definitivă și devenită irevocabilă în baza Încheierii Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 27.04.2016 (f. d. 32-38 vol.1).

În vederea executării Hotărârii Judecătoriei Anenii Noi nr. 2-63/14 din 13.02.2015, Oficiul Cadastral Teritorial Anenii Noi filiala Î.S. Cadastru, a radiat din Registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate, înregistrat după Ipati Zinaida asupra ½ cotei părți din bunurile imobile cu nr. cadastrale XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX și XXXXX și a înregistrat în Registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate asupra ½ cotei părți din bunurile imobile cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, cât și 1.0 cotă parte din bunurile imobile XXXXX și XXXXX după Ceban Vera (f. d. 3, 4, 23, 24, 39, 40, vol. - 2).

Totodată, instanța de apel a remarcat că, potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile, se atestă faptul că cota parte de ½ din terenul cu nr. cadastral XXXXX, casa de locuit situată în s. XXXXX, r. XXXXX cu suprafața totală de 128,7 m², formată din 6 odăi cu construcții auxiliare cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX, cât și 1.0 cotă parte din terenul agricol situat în extravilanul satului XXXXX, r. XXXXX, nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,6801 ha și terenul situat în extravilanul s. XXXXX, r. XXXXX cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3496 ha, este înregistrat după Ceban Vera-la data de 10 mai 2017 (f. d. 19 vol. II), iar cealaltă 1/2 din bunurile imobile cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, constituie partea rămasă a patrimoniului succesoral după decesul lui Surchicin Anatolie, ce a fost acceptată doar de mama acestuia Pascari Xenia (f. d. 4 vol. II).

Instanța de apel a reținut că, prin hotărârea irevocabilă nr. 2-48/09 a Judecătoriei Anenii Noi din 25 martie 2009 (f. d. 20-22, vol. I), Xeniei Pascari i s-a prelungit termenul de acceptare a succesiunii după decesul fiului său Surchicin Anatolie ce a survenit la 19.10.2007, devenind unicul moștenitor legal a bunurilor imobile rămase după decesul fiului său.

Totodată, după acceptarea averii succesoriale, Pascari Xenia (mama lui Surchicin Anatolie) a dispus la data de 04 martie 2009 prin testamentul nr. 988, ce a fost autentificat notarial de către notarul privat Bobeico Maria, testarea întregii sale averi, fiicei sale Ceban Vera (f. d. 19, vol. 1), iar la data de 22 decembrie 2010, Xenia Pascari a decedat, pentru care fapt Ceban Vera a devenit în baza testamentului sus menționat unicul ei moștenitor.

Astfel, a considerat neîntemeiate pretențiile Verei Ceban cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate a lui Ceban Vera, asupra ½ cotă parte din bunurile imobile rămase neînregistrate din averea succesorală după decesul lui Pascari Xenia și anume: ½ cotă parte din terenul cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3055 ha, ½ cotă parte din casa de locuit cu suprafața totală de 133,2 m² cu nr. cadastral XXXXX și ½ cotă parte din construcțiile auxiliare cu nr.

cadastral XXXXX cu suprafața de 19.8 m2 și respectiv nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 34,5 m2, toate fiind situate în s. XXXXX, r. XXXXX.

Or, la caz este cert faptul că, Ceban Vera pretinde recunoașterea dreptului de proprietate, asupra ½ cotă parte din bunurile imobile rămase neînregistrate din averea succesorală după decesul Xeniei Pascari, care încă mai sunt înregistrate după Surchicin Anatolie.

Astfel, Ceban Vera urma să se adreseze organului cadastral (Agenției Servicii Publice) pentru a efectua înscrierile de rigoare. Or, dreptul de proprietate înregistrat anterior după Ipatii Zinaida, în mărime de ½ cotă parte din bunurile imobile litigioase a fost radiat/stins, mențiune făcută în Registrul Bunurilor Imobile, în temeiul hotărârii Judecătorei Anenii Noi nr. 2-63/14 din 13 februarie 2015 (f. d. 4 vol. II).

Prin urmare, reclamanta/apelantă nu poate invoca pretenții față de Ipatii Zinaida cu privire la revendicarea unui drept, în condițiile în care ultima nici nu deține careva drepturi asupra bunului imobil litigios.

Instanța de apel a considerat neîntemeiată și pasibilă de a fi respinsă cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Dmitric Anatolie în interesele Verei Ceban împotriva Zinaidei Ipati, intervenient accesoriu STC Anenii Noi, privind recunoașterea dreptului de proprietate, evacuarea persoanelor, înregistrarea dreptului de proprietate, compensarea cheltuielilor de judecată.

Totodată, s-a reținut ca fiind justă concluzia primei instanțe cu privire la netemeinicia acțiunii reconvenționale.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că în acest sens, prima instanță corect a punctat că, în timpul vieții lui Surchicin Anatolie, bunurile imobile pretinse ca proprietate comună în devălmășie conform încheierii Judecătorei Anenii Noi nr. 2-211/2013 din 19.02.2013, nu au fost nici recunoscute astfel, nici partajate (f. d. 25-27, Vol. I).

Mai mult, după decesul lui Surchicin Anatolie și declararea nulității certificatului nr. 1449 din 21 aprilie 2008 cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei - părți din proprietatea comună în devălmășie situate în s. XXXXX raionul XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX pe numele Zinaidei Ipati, cât și nulității certificatului nr. 1450 din 21 aprilie 2008 cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei - părți din proprietatea comună în devălmășie situate în s. Roșcani raionul Anenii Noi, cu nr. cadastral XXXXX și XXXXX, pe numele Zinaidei Ipati, ultimei nu i-a fost recunoscută calitatea de moștenitor ca soț supraviețuitor, precum nici nu i s-a eliberat un alt certificat cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei- părți din proprietatea comună în devălmășie ce ar oferi temei pentru instanța de judecată de a recunoaște dreptul de proprietate al Zinaidei Ipati asupra ½ cotă parte din patrimoniul succesoral rămas după decesul lui Surchicin Anatolie.

Potrivit art. 123 alin. (2) CPC, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sânt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

La 26 august 2020, Ceban Vera, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 02 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a indicat că soluția instanței de apel în sensul adoptat rezultată din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios și circumstanțele probatorii ale dosarului, mai mult ca atât instanța a examinat superficial cauza și nu și-a motivat soluția.

A indicat că instanța ierarhic inferioară nu a aplicat prevederile art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă, or, în speță în consecința emiterii hotărârilor enunțate, care sunt definitive și irevocabile, se atestă faptul că ½ din imobilele enunțate fac parte din proprietatea personală a recurente, iar cealaltă jumătate a bunurilor imobile constituie partea rămasă a patrimoniului succesoral după decesul lui Surchichin Anatolie, ce a fost acceptată doar de mama acestuia Pascari Xenia.

De altfel, recurenta a relatat că potrivit datelor din Registrul bunurilor imobile unicul proprietar al bunurilor imobile respective a fost Surchichin Anatolie. În timpul vieții lui Surchichin Anatolie careva înregistrări în Registrul bunurilor imobile referitoare la calitatea de proprietar nu au fost efectuate. Bunurile imobile indicate au fost dobândite de către Surchichin Anatolie până la căsătoria cu Ipati Zinaida, or de jure aceste bunuri sunt proprietatea personală a defunctului Surchichin Anatolie. Totodată la momentul decesului lui Surchichin Anatolie, Ipati Zinaida nu mai avea calitatea de soție, astfel că ea nu a putut pretinde la cote-părți asupra bunurilor imobile ca soț rămas în viață.

La 04 septembrie 2020, Ipati Zinaida, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 02 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului cu casarea parțială a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie recunoscut dreptul de proprietate asupra ½ a casei de locuit situată în s. XXXXX, r. XXXXX, nr. cadastrale XXXXX în valoare de 57 929 lei și construcțiilor auxiliare cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX, după Ipati Zinaida conform variantei II a actului de partajare a averii din 12 iulie 2016 cu includerea în varianta II a camerei 2 cu suprafața de 17,6 m.p., să fie recunoscut dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole situate în extravilanul satului Roșcani, r. Anenii Noi, nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,6801 ha și terenului cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3496 ha cu încuviințarea Agenției Servicii Publice Anenii Noi, să înregistreze dreptul de proprietate asupra a ½ din casa de locuit situată în s. XXXXX, r. XXXXX, nr. cadastrale XXXXX și construcțiilor auxiliare cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX, după Ipati Zinaida și a terenurilor agricole situate în extravilanul satului XXXXX r. XXXXX, nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,6801 ha și terenului cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3496 ha, după Ipati Zinaida. Totodată a solicitat dispunerea evacuării Verei Ceban din bunurile imobile sus-menționate.

În motivarea recursului s-a indicat că soluția instanței de apel în sensul adoptat rezultată din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios și circumstanțele probatorii ale dosarului, mai mult ca atât instanța a examinat superficial cauza și nu a dat aprecierea corectă tuturor circumstanțelor invocate în apel.

A indicat că Ceban Vera nu avea temeiuri legale de solicitare a anulării dreptului de succesiune legală, or potrivit prevederilor art. 1502 Cod civil, prin hotărâre judecătorească, un soț poate fi privat de dreptul la succesiune legală dacă se confirmă că de facto căsătoria cu cel ce a lăsat moștenirea a încetat cu 3 ani înainte de deschiderea succesiunii și soții au locuit separat.

Astfel, consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia deciziei din 02 iunie 2020, la data de 09 iulie 2020, însă la materialele cauzei lipsește dovada recepționării deciziei de către recurenți.

Astfel, recursul declarat 26 august 2020 de Ceban Vera și la 04 septembrie 2020 de Ipati Zinaida, sunt depuse în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 22 septembrie 2020 și 01 octombrie 2020 instanța de recurs a comunicat intimațiilor recursurile, informând despre necesitatea depunerii referinței.

Prin referința depusă la 17 noiembrie 2020, Ipati Zinaida a solicitat admiterea recursului declarat de ea și respingerea recursului declarat de Ceban Vera.

Până la data examinării recursurilor alte referințe nu au fost depuse.

Prin încheierea din 04 noiembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție recursurile declarate de Ceban Vera și Ipati Zinaida, au fost considerate admisibile și au fost fixate spre examinare într-un complet de 5 judecători, în vederea examinării fondului recursului.

Verificând decizia din 02 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și, după caz, hotărârea din 11 septembrie 2019 a Judecătoriei Anenii Noi, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursurilor cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare instanței de apel, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurenței, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *Garda Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica

probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurenta nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Art. 239 Cod de procedură civilă, statuează că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În sensul art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În debut, Colegiul atestă că, în speță, înaintând acțiune împotriva Zinaidei Ipati, intervenient accesoriu SCT Anenii Noi, Ceban Vera, a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate cu evacuarea persoanelor din bunurile imobile.

La data de 15 noiembrie 2018, Ipati Zinaida a înaintat către Ceban Vera, intervenient accesoriu Agenția Servicii Publice cererea reconvențională prin care a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile și anume: terenului agricol situat în extravilanul satului XXXXX, r. XXXXX, nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,6801 ha; terenului situat în extravilanul s. XXXXX, r. XXXXX cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3496 ha; recunoașterea dreptului de proprietate asupra cotei de $\frac{1}{2}$ asupra terenului cu nr. cadastral XXXXX și a casei de locuit situată în s. XXXXX, r. XXXXX cu suprafața totală de 128,7 m², formată din 6 odăi cu construcții auxiliare cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX și obligarea SCT Anenii Noi de a înregistra bunurile imobile după Ipati Zinaida. La fel, a solicitat evacuarea lui Ceban Vera din bunurile imobile respective.

Ulterior, Ipati Zinaida a înaintat către Ceban Vera și Agenția Servicii Publice cererea reconvențională suplimentară, prin care a solicitat ca pretenția cu privire recunoașterea dreptului de proprietate asupra cotei de $\frac{1}{2}$ asupra terenului cu nr. cadastral XXXXX și a casei de locuit situată în s. XXXXX, r. XXXXX cu suprafața totală de 128,7 m², formată din 6 odăi cu construcții auxiliare cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX să fie executată conform variantei II a actului de partajare a averii din 12.07.2006 cu includerea în varianta II a camerei 2 cu suprafața de 17,6 m.p.

Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, prima instanță prin hotărârea din 11 septembrie 2019, a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, a admis acțiunea reclamantei Ceban Vera și a recunoscut dreptul de proprietate a lui Ceban Vera asupra a $\frac{1}{2}$ cotă parte din bunurile imobile rămase neînregistrate din averea succesorală după decesul lui Pascari Xenia și anume: $\frac{1}{2}$ cotă parte din terenul cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3055 ha, $\frac{1}{2}$ cotă parte din casa de locuit cu suprafața totală de 133,2 m² cu nr. cadastral XXXXX și $\frac{1}{2}$ cotă parte din construcțiile auxiliare cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 19.8 m² și respectiv nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 34,5 m², toate fiind situate în s. XXXXX, r. XXXXX.

A fost pusă în sarcina SCT Anenii Noi înregistrarea dreptului de proprietate a Verei Ceban asupra $\frac{1}{2}$ cotă parte din bunurile imobile rămase neînregistrate din averea succesorală după decesul Xeniei Pascari și anume: $\frac{1}{2}$ cotă parte din terenul cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,3055 ha, $\frac{1}{2}$ cotă parte din casa de locuit cu suprafața totală de 133,2 m² cu nr. cadastral XXXXX și $\frac{1}{2}$ cotă parte din construcțiile auxiliare cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 19.8 m² și respectiv nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 34,5 m², toate fiind situate în s. XXXXX, r. XXXXX.

A fost evacuată Ipati Zinaida din bunurile imobile casa de locuit cu suprafața totală de 133,2 m² cu nr. cadastral XXXXX, construcțiile auxiliare cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 19.8 m² și respectiv nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 34,5 m², toate fiind situate în s. Roșcana, r. Anenii Noi, precum și terenurile agricole situate în extravilanul s. Roșcani, r. Anenii Noi cu nr. cadastrale XXXXX cu suprafața de 0,6801 ha, XXXXX cu suprafața de 0.3496 ha, înregistrate după Ceban Vera.

A fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată reconvențională a lui Ipati Zinaida către Ceban Vera, intervenient accesoriu Agenția Servicii Publice privind recunoașterea dreptului de proprietate asupra $\frac{1}{2}$ cote părți din bunurile imobile cu evacuarea persoanelor.

Verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 02 iunie 2020, a admis apelul declarat de Ipati Zinaida și avocatul Cibric Ruslan în interesele Zinaidei Ipati, a casat parțial, hotărârea din 11 septembrie 2019 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, și a emis în această parte o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată inițială depusă de avocatul Dmitric Anatolie în interesele Verei Ceban împotriva Zinaidei Ipati, intervenient accesoriu STC Anenii Noi, privind recunoașterea dreptului de proprietate, evacuarea persoanelor, înregistrarea dreptului de proprietate, compensarea cheltuielilor de judecată.

În partea în care a fost respinsă cererea de chemare în judecată reconvențională înaintată de Ipati Zinaida împotriva Verei Ceban, intervenient accesoriu Agenția Servicii Publice, s-a menținut hotărârea primei instanțe.

Pentru a admite apelul declarat de Ipati Zinaida și avocatul Cibric Ruslan, instanța de apel a considerat ca fiind neîntemeiată și pasibilă de a fi respinsă cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Dmitric Anatolie în interesele Verei Ceban împotriva Zinaidei Ipati, intervenient accesoriu STC Anenii Noi, privind recunoașterea dreptului de proprietate, evacuarea persoanelor, înregistrarea dreptului de proprietate, compensarea cheltuielilor de judecată.

Totodată, s-a reținut ca fiind justă concluzia primei instanțe cu privire la netemeinicia acțiunii reconvenționale, calificând argumentele apelantei ca neîntemeiate.

Or, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel la soluționarea cauzei a încălcat normele de drept, manifestată prin examinarea superficială a cauzei și nu a dat aprecierea corectă tuturor circumstanțelor invocate în apel.

Astfel, în speță, Colegiul consideră întemeiat argumentul invocat de recurentă prin care a indicat că Ceban Vera nu avea temeiuri legale de solicitare a anulării testamentului legal, or potrivit prevederilor art. 1502 Cod civil, prin hotărâre judecătorească, un soț poate fi privat de dreptul la succesiune legală dacă se confirmă că de facto căsătoria cu cel ce a lăsat moștenirea a încetat cu 3 ani înainte de deschiderea succesiunii și soții au locuit separat.

De altfel, examinarea superficială a cauzei în ordine de apel, se denotă și prin faptul că, instanța nu a stabilit regimul juridic al bunurilor rămase după decesul lui Surchicin Anatolie, ținând cont de prevederile art. 1502 Cod civil, indicat supra.

Deci, instanța urma să stabilească a fost or nu desfăcută căsătoria între Surchicin Anatolie și Ipati Zinaida, și când a avut loc aceasta, cu ce s-a finalizat cauza penală intentată, privind legalitatea hotărârii de divorț, a fost ori nu înregistrat la OSC actul de divorț. Or, aceste circumstanțe sunt relevante speței pentru a concluziona regimul juridic al bunurilor la data decesului lui Surchicin Anatolie.

Mai mult, hotărârile judecătorești puse la baza soluției instanței cu putere de lucru judecat nu atestă că acestea sunt irevocabile.

Nefiind elucidate aceste circumstanțe nu se poate adopta la caz o soluție legală și întemeiată.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelant și intimat în coroborare cu cumul de probe prezent la dosar, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

În atare condiții, instanța ierarhic inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării cauzei, probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Mai mult, în conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Or, în sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CEDO, în cauza Suominen vs. Finlanda, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza Van de Hurk v. Olandei, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza Dulaurans v. Franței, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia pertinenta”. CEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza Artico v. Italiei, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea adoptată.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele cauzei, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Ceban Vera și recursul declarat de Ipati Zinaida.

Se casează decizia din 02 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ceban Vera împotriva Zinaidei Ipati, intervenient accesoriu STC Anenii Noi cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate, evacuarea persoanelor, înregistrarea dreptului de proprietate și compensarea cheltuielilor de judecată, și

acțiunea reconvențională înaintată de Ipati Zinaida împotriva Verei Cioban, intervenient accesoriu Agenția Servicii Publice, cu privire la recunoașterea și obligarea înregistrării dreptului de proprietate și evacuarea din bunurile imobile, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Galina Stratulat